

3. Криминалогия: учебник/под ред. В. Н. Кудрявцева, В. Е. Эминова. М., 1995. 53 с.

Одержано 10.05.2017

УДК 343.351(477)

Вадим Володимирович ТІТІЧКО,

студент 3 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків

*Науковий керівник: **Крайник Григорій Сергійович,***

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

ЩОДО НЕВІДПОВІДНОСТІ ПОЛОЖЕНЬ СТАТТІ 368² КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Досліджено проблемні питання, які пов'язанні з суперечностями між положеннями статті 368-2 «Незаконне збагачення» та статтями 62 Конституції України, 20 Організації Об'єднаних націй проти корупції.

Ключові слова: *незаконне збагачення, антикорупційна політика, презумпція невинуватості, зловживання, кримінальна відповідальність.*

У наш час, невиконання владними інституціями своїх функцій на протязі тривалого часу не тільки унеможлиблює сталий розвиток суспільства, а й призводить до системних деформацій, породжує злочинність кризового типу. Високий же рівень латентності корупційних злочинів істотно ускладнює функціонування існуючого механізму кримінально-правового регулювання [5, с. 807].

Національною антикорупційною стратегією на 2011–2015 роки визнано необхідність приведення антикорупційної політики України у відповідність із міжнародними стандартами у сфері запобігання і протидії корупції та впровадження в Україні найкращих практик іноземних держав у сфері запобігання і протидії корупції [2]. Але, нажаль, на практиці ми спостерігаємо, що національна антикорупційна система об'єктивно не здатна виконувати свою основну мету.

Основним інструментом боротьби і протидії корупції в Україні є притягнення осіб, винних у вчиненні корупційних злочинів до кримінальної відповідальності. Статтею 368-2 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) передбачено кримінальну відповідальність за «незаконне збагачення».

Вперше стаття з назвою «незаконне збагачення» під номером 368-1 пропонувалася до ККУ законопроектом № 2112 [3] з таким формулюванням основного складу злочину: «Отримання у власність службовою особою благ або оформлення передачі, надання таких благ її близьким родичам у значних розмірах, законність походження яких не підтверджена в установленому законом порядку (незаконне збагачення) ...». Тобто, ми бачимо, що наведена конструкція є близькою до ст. 20 Конвенції Організації Об'єднаних націй проти корупції (далі також – Конвенція ООН) [4].

Внаслідок того, що в нашій державі сфера боротьби і протидії корупції, завжди перебуває в стані постійного реформування, стаття 282-2 ККУ зазнала, на наш погляд, негативних змін. Оскільки, законом України від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII ст. 368-2 «Незаконне збагачення» сформульована таким чином, що суперечить ст. 62 Конституції України [1] та ст. 20 Конвенції ООН, що неприпустимо, оскільки відповідно до ст. 8 Конституції України вона має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. В свою чергу Конвенція ООН набрала чинності для України 1 січня 2010 р., а тому, положення ККУ мають відповідати їй, а не суперечити [6]. Тобто, після поспішних змін ч. 1 ст. 368-2 ККУ сформульована наступним чином: «Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі». В свою чергу, така диспозиція суперечить статті 62 Конституції України, де зазначено: «Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду». Тобто, з одного боку ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість, а з іншого – якщо не довів невинуватість – кримінальна відповідальність за ст. 368-2 ККУ.

Також ст. 368-2 ККУ суперечить статті 20 Конвенції ООН, яка сформульована наступним чином: «За умови дотримання своєї конституції та основоположних принципів своєї правової системи кожна Держава-учасниця розглядає можливість вжиття таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для визнання злочином умисне незаконне збагачення, тобто значне збільшення активів державної посадової особи, яке перевищує її законні доходи і які вона не може раціонально обґрунтувати».

Тобто, це положення вимагає від службової особи лише раціонально обґрунтувати, а не довести (наприклад, службова особа, що

з часом значно розбагатіла, зберігала попередні договори банківських вкладів, чеки, інші договори тощо, проте вони згоріли і докази їх набуття вже відсутні – у ККУ на даний момент за це вже можлива кримінальна відповідальність за ст. 368-2 КК) свою невинуватість в суді.

Цієї ж позиції дотримується В. М. Трепак. За його словами Положення чинної редакції статті 368-2 ККУ суперечать конституційному принципу презумпції невинуватості та правовим принципам кримінальної відповідальності, що створює ризики порушення правоохоронними органами конституційних прав обвинувачених і ускладнює діяльність антикорупційних органів. Тобто, створюється така правова ситуація, коли всі державні чиновники потенційно винні у незаконному збагаченні, що дозволяє в будь-який момент пред'явити більшості з них юридичні претензії щодо законності придбаних активів. Внаслідок чого, слідчим органам доводиться шукати не доказ провини підозрюваних, а обґрунтування законності їх активів [7].

Отже, така редакція статті 368-2 ККУ призведе до зловживань з боку правоохоронних органів і владних структур щодо, наприклад, політичних опонентів. Внаслідок чого, будуть створені передумови для успішного оскарження вироків щодо них в Європейському суді з прав людини.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 07.05.2017).
2. Національна антикорупційна стратегія на 2011–2015 роки: схвалена указом Президента України від 21.10.2011 № 1001/2011 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011> (дата звернення: 07.05.2017).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за корупційні правопорушення: проект закону України № 2112 від 11.09.2006 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30762 (дата звернення: 07.05.2017).
4. Конвенція ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 10. С. 506.
5. Михайленко Д. Г. Місце норми про незаконне збагачення у механізмі кримінально-правової протидії корупційним злочинам. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 807–812.
6. Крайник Г. С. Кроки «уперед» та «назад» у запобіганні корупційним злочинам шляхом внесення змін до кримінального кодексу України у 2014–2015 роках // Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри: зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. (Кропивницький, 7–8 квіт. 2017 р.)/Кропивниц. ін-т держ. та муніципал. упр. Кропивницький, 2017.

7. Стаття КК про незаконне збагачення посадовців стала фікцією, що ускладнює боротьбу з корупцією – Трепак // ZN,UA: сайт. URL: https://dt.ua/POLITICS/stattya-kk-pro-nezakonne-zbagachennya-posadovciv-stala-fiksiyeyu-scho-uskladnyuye-borotbu-z-korupciyeyu-trepak-225714_.html (дата звернення: 07.05.2017).

Одержано 10.05.2017

УДК 343.614:340.132

Олександр Олександрович ТКАЧ,

студент 2 курсу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв

Науковий керівник: Шведова Ганна Леонідівна,

кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільного

та кримінального права і процесу юридичного факультету

Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м.

Миколаїв

ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Здійснено аналіз кримінально-правової норми, що визначає доведення до самогубства як злочин. Визначено проблемні питання даного суспільно-небезпечного діяння. Надано характеристику нових способів доведення до самогубства, не зазначених у статті Кримінального кодексу України та встановлено їх особливості.

Ключові слова: самогубство, доведення до самогубства, кримінально-правова норма, групи смерті.

Самогубство є гострою соціальною проблемою у світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я щорічно близько 800 000 осіб у світі закінчують життя самогубством. Самогубства є другою провідною причиною смерті серед молодих людей віком 15–29 років. На країни з низьким і середнім рівнем доходу припадає 78 % самогубств в світі. Що ж до способів, то у глобальних масштабах для вчинення самогубства найчастіше використовуються пестициди, повішення і вогнепальну зброю.

Говорячи про причини, в першу чергу, самогубство зазвичай пов'язане із депресією і розладами, викликаними вживанням алкоголю, а також у моменти кризи, коли втрачається здатність долати стресові ситуації в житті, такі як фінансові проблеми, розрив відносин або хронічний біль і хвороба. Крім того, суїцидальна поведінка багато в чому